

Ірина Сікорська

НАСЛІДУЮЧИ МАЙСТРА (до питання швейцарсько-українських зв'язків)

Статтю присвячено пам'яті А. І. Мухи. Використовуючи його методику дослідження міждержавних взаємин, здійснено спробу дослідити швейцарсько-українські музичні контакти в їх історичному розвитку з акцентом на 1990-х.

Ключові слова: музичні взаємини, фестивалі, конкурси, гастролі, Нова музика.

Статья посвящена памяти А. И. Мухи. Сделана попытка, используя его методику, исследовать швейцарско-украинские музыкальные связи в историческом развитии с акцентом на 1990-х.

Ключевые слова: музыкальные связи, фестивали, конкурсы, гастролы, Новая музыка.

The article is devoted to the memory of A. Mukha. An attempt to investigate the Swiss-Ukrainian musical communications in historical development with accent on 1990 s is made, using technique introduced by him.

The keywords: musical communications, festivals, competitions, the tours, New Music.

Писати про Антона Івановича Муху в минулому часі – важко й фізично просто неможливо. Хоча вже пройшов майже рік з того трагічного дня, що для нього став межею зустрічі з Вічністю, його жива присутність – у Довіднику “Композитори України й української діаспори”, у численних зв'язках (енциклопедичних статтях про культурні взаємини України з країнами далекого й близького зарубіжжя), у дотепних афоризмах-”муховізмах”, на кшталт: “Ну, що там нового в “Ірвограді?..”” А тут ще й подарунок, люб'язно переданий мені його вдовою Лією Михайлівною, – маленький оніксовий горобчик, який розпушив крила, готовий злетіти в небо. Як з'ясувалося, Антон Іванович приготував мені його майже за рік до мого “повноліття”, зі словами: “Мужають пташенята... скоро стануть ученими мужами...”.

Таким він назавжди залишиться в пам'яті – таким же сонячним і теплим, як той горобчик. Інтелігентним і дещо навіть беззахисним у своїй делікатності. Фантастично ерудованим – справжнім “енциклопедистом” у найкращому розумінні цього слова. І несподівано непохитним у принципових наукових питаннях. Свою позицію він підкріплював прикладом із своєї книжки “Музиканти сміються”, що свого часу витримала п'ять видань: “В тридев'ятому царстві, чи-то пак королівстві критик за негативний відгук про пісні короля-графомана потрапив до в'язниці. Коли він відбув покарання, бідолаху знову запросили до “високого” автора. “Ну що, шановний, ви скажете про мою творчість цього разу? – самовпевнено посміхаючись, запитав король. Тяжко зітхнувши, критик звернувся до королівських слуг і попрохав: “Заарештуйте мене!””

На щастя, ця сумна доля згаданого правдолюбця оминула укладача цього веселого збірника легенд, афоризмів, анекдотів, афоризмів, карикатур із життя знаменитих музикантів. Проте по закінченні хрущовської відлиги цензурне начальство засумнівалося: “Музиканти сміються? А над ким, власне?” В результаті наступне видання вийшло під назвою “Веселий камертон”. В інтерв'ю з нагоди свого 70-річчя Антон Іванович жартома скаржився: “Я не став знаменитим, тому що сильно розкидався, не міг сконцентруватися на чомусь одному”¹.

Одним з наукових “know how” Антона Івановича були зв'язки української музичної культури з оточуючим світом, зокрема з країнами Європи (австрійсько-, болгарсько-,

британсько-, грецько-, дансько-, іспансько-, італійсько-), Азії (в'єтнамсько-, єврейсько-, індійсько-, ірансько-), Америки (аргентинсько-, американсько-, канадсько-), республіками колишнього Радянського Союзу (білорусько-, вірменсько-, грузинсько-, казахсько-) – з-поміж вже опублікованих. Ще декілька статей (молдавсько-, французько-, японсько- та ін.) про міжкультурні зв'язки залишилися в рукописах. Просто дивовижно, як із окремих фактів йому вдавалося виструнчити захоплюючі історії культурних взаємин. Не претендуючи зрівнятися з Антоном Івановичем в енциклопедичності (сьогодні це видається просто неможливим), спробую дослідити швейцарсько-українські взаємини, скориставшись методикою, “напрацьованою” Антоном Івановичем.

Швейцарія – федеративна республіка в Центральній Європі, до складу якої входять 23 кантони з власною конституцією, парламентом і урядом. Співвідношення швейцарців до чужинців – приблизно 6:1. 65 % говорять німецькою, 18 % – французькою, 10 % – італійською, 1 % – ретороманською (романш) мовами. За віросповіданням у ній 48 % католиків, 44 % – протестантів, 8 % – ін. Завдяки своєму ліберально-демократичному устрою та нейтральному статусу країна завжди притягувала велику кількість політичних емігрантів, у т. ч. й українців. І хоча кількісно українська громада ніколи не була великою, її члени завжди відігравали значну культурно-політичну роль. Втім, Швейцарія була доволі консервативною, і великої кількості емігрантів не допускала. А ще завжди була багатою, тому могла собі дозволити запрошувати до себе найкращих. До 1870-х контакти між Україною й Швейцарією були спорадичними, характеризувалися короткочасним перебуванням українців і швейцарців на території розглядуваних земель. Перші зв'язки відносять до періоду Реформації і руху соцініан. Так, в архіві Бібліотеки Реформації в Женеві зберігаються твори С. Будного та ін. соцініан з України². У 16 ст. архітектор Петро Італієць (Petrus Italus) з Лугано збудував у Львові 1547 р. Успенську (волоську) церкву (згоріла у 1571 р. й була відновлена наприкінці 16 ст.), костел та ряд інших будівель.

Від 16 ст. в університеті Базеля (тодішньому центрі протестантизму) навчалися українці, яких записували, як “рутени” (“Rutheni”), “литвини” (“Litvani”), “полони” (“Poloni”). У реєстрах спудеїв 1553–1599 зафіксовано імена: М. Чапля з Волині, Я. Кішка, Нарушевич, Дрогічевський, Волович³.

На початку 18 ст. Стародубський полковник Іван Скоропадський кілька разів побував у Швейцарії і листувався з тамтешніми військовими діячами. Один з його нащадків (також Іван Скоропадський) у середині 19 ст. побудував у Тростянці (тепер район Вінницької

області) т.зв. “швейцарський парк”, де одна з ділянок ще й досі носить назву “Швейцарія”. На початку 18 ст. швейцарський дипломат Ламберті (Lamberty, 1660–1742) відвідав Україну і в своїх записках “Mèmoires pour servir à l'histoire du XVIII siècle...” (1724–1740) згадував про гетьмана Мазепу. Деякі джерела повідомляють, що Г. Сковорода під час подорожі Європою, відвідував могилу Еразма Роттердамського в Базелі. Після скасування інституту гетьманства в Україні останній гетьман Кирило Розумовський жив у Швейцарії в 1765–1767 рр., а його син Григорій працював упродовж 1783–1793 рр. у маєтку Вернан-Десю поблизу Лозанни, де заснував Товариство фізичних наук і видав труд “Histoire naturelle du Jorat et de ses environs et celle des trois lacs Neuchâtel, Morat et Bienne” (1789). На початку 19 ст. у Швейцарії нетривалий час перебували М. Гоголь (1837), князь М. Репнін з дружиною й дочкою Варварою (1836–1839). Листування останньої зі швейцарськими діячами зберігається в архівах бібліотек Лозанни й Женеві.

На початку 19 ст. на території України було засноване єдине швейцарське поселення – Шабо (тепер Білгород-Дністровський район Одеської області). Упродовж 1820–1846 рр. сюди з кантону Во переселилися колоністи на чолі з Луї Венсаном Тарданом. Саме вони запровадили тут зразкове виноградарство, виноробство та садівництво. Саме колоністи завезли сюди сорти винограду каберне, совіньйон, рислінг, мускат. З приходом Радянської влади більшість родин колоністів повернулися до Швейцарії, рештки їх асимілювалися з

українцями.

Німецький композитор-пісняр і диригент Франц Абт (Abt, 1819 – 1885), котрий з 1841 був диригентом багатьох хорових товариств і хормейстером оперного театру в Цюриху, 1869 з успіхом гастролював у Російській імперії. Він написав кілька тисяч пісень та хорові квартети, що були дуже популярними, деякі фольклоризувалися. На зламі 19–20 ст. в Україні твори Абта були широко представлені в дитячих збірках, пісенниках, репертуарі вокалістів і хорів, звучали в домашньому середовищі та концертах. Упродовж 1867–1869 рр. швейцарка за походженням драматичне сопрано В. Біанкі-Фабіан була солісткою Київської опери. У 1870-х вона гастролювала в Одесі, Харкові та ін. містах України.

Український співак і торбаніст Франц (Францішек) Відорт – придворний музикант князя Р. Сангушка – упродовж 1849–1881 рр. супроводжував і розважав своїм мистецтвом в подорожах князя Європою, в т. ч. й у Швейцарії.

У другій половині 19 ст., окрім студентів, до Швейцарії починають прибувати політичні емігранти. На той час центром української (і російської) еміграції був Цюрих. Студенти навчалися в місцевій політехніці й університеті: засновану тут у 1872 р. студентську читальню відвідували бл. 100 українців і стільки ж росіян. Деякий час у Цюриху проживав М. Драгоманов. У 1876–1889 рр. він мешкав у Женеві, де провадив активну політичну й видавничу діяльність. Тут він заснував женеvський соціалістичний гурток, активними діячами якого були С. Подолинський, М. Павлик, Ф. Вовк та ін. У цьому місті М. Драгоманов (за фінансової допомоги “Київської Громади”) 1886 р. заснував “Українську друкарню”, видав 5 томів збірки “Громада (1878–1882)”, а також велику кількість брошур з українського питання тощо. Упродовж 1876–1919 було надруковано 112 книжок, зокрема 37 українською, а також російською, французькою та білоруською мовами, в т. ч. – “Кобзар” (1881), “Поезії Шевченка, заборонені в Росії” (1890, 1891), твори Панаса Мирного, П. Куліша (“Дзвін”, 1893, “Позичена кобза”, 1897).

У 1870-х роках “Слов’янська капела” Д. Агренева-Славянського, виконання якої відзначалося високою майстерністю і своєрідною театральністю, здійснила низку гастрольних подорожей, у т. ч. до Швейцарії. Поряд із багатьма слов’янськими піснями хор виконував українські мелодії, твори М. Березовського й Д. Бортнянського. У 1883–1884 рр. тут на місцевих курортах лікувався піаніст Ю. Зарембський, подорожував діяч ІРМТ, піаніст і педагог Л. Кагадєєв. 1885 у м. Давосі закінчив свій земний шлях скрипаль і диригент Й. Котек. У 1890-х швейцарський композитор і музикознавець Р. Моозер під час навчання у Петербурзькій консерваторії тісно спілкувався з Ф. Блюменфельдом, про що він відгукнувся у спогадах⁴.

На початку 20 ст. українські об’єднання (на території Швейцарії перебувало бл. 50 українців, розпорошені між різними містами) були нетривкими, часто змінювали назви. Діяльність їх зосереджувалась переважно на культурницькій ниві (1906–1907 – перша Українська громада, 1915 було засновано Другу). У швейцарському місті Сан-Гален як баритон дебютував на оперній сцені згодом відомий європейський тенор С. Беліна-Скупевський, народжений у Києві. Політична діяльність пожвавилася під час 1-ї Світової війни: громадівці видали меморандум “Au monde civilisé”, яким інформували світ про українське питання, протестували проти російської окупації Галичини, гонінь на греко-католицьку церкву, проти вивозу митрополита Андрея Шептицького до Росії. У Лозанні почав виходити місячник “La Revue”, було організовано українську книгарню, згодом бібліотеку, що розповсюджувала українські видання.

Музичне життя (починаючи з 1910-х) у Швейцарії було вельми інтенсивним, вирізнялося високим рівнем, що значною мірою було пов’язане з перебуванням тут (через нейтральний статус держави) багатьох видатних музикантів. Від 1914 р. у Ф. Бузоні брав уроки відомий київський піаніст О. Браїловський, якого преса називала “Лістом нашого часу”. Упродовж 1914–1918 у Швейцарії жив І. Стравинський, який саме тут створив “Весіллячко” (де використано волинський фольклор) та “Історію солдата”. У цей же час тут перебувала й відоме сопрано Ст. Корвін-Шимановська.

Під час війни 1914–1918 рр. українці в Лозанні провадили широку інформативно-видавничу діяльність, публікували місячник СВУ “La revue Ukrainian” (ред. А. Зеліб, згодом Є. Бачинський та П. Чикаленко). Останні два організували також українську книгарню й бібліотеку, що розповсюджувала українські видання по країнах Європи. Упродовж 1917–1921 рр. діяло т. зв. “пресове бюро” – своєрідне національне представництво, де працювали 20 осіб, з них – 8 українців. Адміністратором був пастор Г. Неймарк, який у 1919 р. приїздив до Кам’янка-Подільського (тепер Хмельницька обл.) де зустрівся з С. Петлюрою і згодом писав об’єктивні статті про українські питання. Восени 1917, повертаючись із заслання через Стокгольм, у Лозанні зупинився митрополит А. Шептицький. Від кінця 1918 р. у Швейцарії діяла українська дипломатична місія, консульство в Лозанні, а згодом у Берні. Своєю чергою за Гетьманату в Києві діяло швейцарське консульство. 1919 р. у Женеві й Берні виступала Українська капела під орудою О. Кошиця. За часі української держави 1917–1920 рр. до України їздило багато швейцарців, які підтримували ідею незалежності держави, допомагали урядовим колам у Швейцарії.

Між світовими війнами Швейцарія давала притулок українським політичним діячам, осередком яких стала Женева, де упродовж 1919–1946 містилася Ліга Націй. Від 1925 на сцені Женевської опери співав український баритон З. Дольницький. У 1929–1935 рр. у Женеві активно діяло студентське товариство “Україна”, яке очолював згодом видатний український тенор О. Руснак. Від 1933 р. до смерті (1938) у Базелі мешкав український співак Г. Бакланов. Диригент і композитор П. Клецький від 1933 працював у Харкові, а 1939–1945 – у Швейцарії: з 1940 – викладач консерваторії в Лозанні, виступав на фестивалях у Люцерні, з 1964 – головний диригент оркестрів “Оркестрферайн” у Берні й “Романської Швейцарії”.

Під час 2-ї Світової війни в Швейцарії, окрім емігрантів, опинилися інтерновані українські полонені. У 1945 більшість з них було примусово повернуто в Україну. У повоєнні роки як соліст хору “Ватра” п/к Л. Туркевича у Швейцарії виступав баритон В. Боднар, концертував “Візантійський хор” п/к М. Антоновича.

У 1950-х в українській колонії в Цюриху перебували співачка І. Маланюк, балетмейстер В. Лібовицький, письменниця Л. Семака. В Женеві працював піаніст і композитор Ом. Нижанківський. На сцені Женевської опери співав його син Олег. У 1915 р. було засновано Об’єднання українців у Швейцарії (Vereinigung der Ukrainer in der Schweiz), 1974 перейменоване й Українське товариство (Ukrainischer Verein in der Schweiz), яке гуртує всіх українців, які мешкають у Швейцарії. У повоєнні часи в Швейцарії неодноразово гастролював Київський театр опери та балету, виступав хор ім. Г. Верьовки, співав Ю. Гуляєв (1986). Київський скрипаль В. Бродський першим з-поміж українців став лауреатом міжнародного конкурсу ім. Т. Варги (1977).

Окрему сторінку становить діяльність у Швейцарії, українця за походженням Павла Дябоги – швейцарського диригента, педагога, музично-громадського діяча, який з 1967 р. живе у Швейцарії. Музичну освіту він продовжив у консерваторії м. Люцерна (по кл. фп. Г. Гаррі), в Університеті й Вищій музичній академії в Цюриху, в консерваторії Женеві (1980–1984, кл. диригування А. Гереца). Від кінця 1970-х бере активну участь у музичному житті Європи та Америки. Виступав із симфонічними й камерними оркестрами Лондона, Парижа, Штутгарта, Вашингтона, Нью-Йорка. У 1987 р. очолив камерний оркестр “Гаффнер”, з яким здійснив концертне турне по Великій Британії, записи на швейцарському радіо. Від 1989 р. П. Дябога почав налагоджувати контакти з історичною батьківщиною: диригував провідними симфонічними й камерними оркестрами, ініціював і організував спільні українсько-швейцарські проекти, зокрема, Дні Швейцарії в Україні й Дні України в Швейцарії, концерт у Цюриху “Музика з України”. 1998 диригент організував та очолив камерний оркестр “Camerata Leonis” (Львів), з яким гастролював по країнах Західної Європи як диригент, записав однойменний CD (1999). Нині викладає в кантональній музичній школі м. Люцерна (Швейцарія). Він був 1-м

виконавцем за межами України опери Г. Майбороди “Ярослав Мудрий” (Вашингтон, 1988; Торонто й Філадельфія, 1989). Від 1989 р. як диригент П. Дябога постійно гастролює в Україні (Київ, Дніпропетровськ, Запоріжжя, Львів, Одеса), веде велику роботу як популяризатор української культури (з відомим турецьким флейтистом Е. Бюлентем він виконав Третю камерну симфонію Є. Станковича). Вихований на традиціях європейської культури, він продовжує і збагачує їх.

Музичні зв'язки між Україною та Швейцарією суттєво поживалися з початком 1990-х років. Свою позитивну роль відіграло відкриття посольств України у Берні та Швейцарії в Києві, а відтак – спрощення процедури перетину кордонів. Насамперед, це стосується гастролей: адже зі здобуттям Україною незалежності уможливилися прямі (“горизонтальні”) контакти колективів з імпресаріо. Так, упродовж 1990-х років свої вистави запропонували швейцарцям Національна опера України, Київський театр оперети Київський муніципальний дитячий театр, на початку 200-х – Одеський театр опери та балету. У міжнародних фестивалях і конкурсах у Швейцарії брали участь хорові колективи – “Орейя” (Житомир), “Відродження” (1991, Київ), “Дударик” (Львів), “Cantus” (Ужгород), “Калина” (Полтава, 1994, 1998, 2000, 2003, 2005), “Гомін” (Манчестер, Велика Британія). На оперних сценах Швейцарії співали О. Кривицька (1990), М. Коваль (1990), В. Грицюк, М. Дідик (1991, 1993), Н. Дацько. З концертами виступали Національний заслужений академічний симфонічний оркестр України, Запорізький симфонічний оркестр (записав там CD) та Симфонічний оркестр Донецької філармонії. У Швейцарії виступали піаністи С. Зельман, О. Іващенко, В. Зубков, цілу низку CD записав О. Ботвинов.

З початком 1990-х стали можливими стажування українських скрипалів у Міжнародній музичній академії в Гштаді у всевітньо відомого Є. Менухіна. Так, “спудеями” Академії були А. Війтович (1991–1996), А. Комісарова (1994–1997, кл. Є. Менухіна), О. Каськів (2002, кл. А. Лисого, з 2003 – його асистент), Г. Сафонов та ін. Своєю чергою, 1994 р. у Києві і Львові гастролювала “Камерата Лисого” – міжнародний камерний оркестр під орудою заступника Є. Менухіна, а згодом – його наступника – аргентинця українського походження А. Лисого.

1995 титул “Найкращий гітарист Європи” у Лозанні виборов український гітарист Е. Ізмайлов. Згодом він неодноразово брав участь у швейцарських джазових фестивалях, зокрема в Цюриху, як і донецький трубач В. Колесников (Базель).

Містком між українською та швейцарською музичними культурами стали фестивалі. Так, на “Київ Музик Фесті’94” було виконано п’єсу швейцарського автора Р. Зугера “Jeux a Quatre” для квартету саксофонів. 1996 австрійський диригент Р. Адлер разом з “Київською камератою” виконали “Швейцарську” симфонію Ф. Мендельсона. На “Фесті’97” київський квартет “Archi” й Т. Андрієвська виконали Фортепіанний квінтет Ф. Мартіна та п’єсу “Сигнал, що повернувся” В. Берчі. Зустріч зі швейцарськими композиторами А. Швайцером і К. Гігером подарував меломанам “Фест’2001” в окремій програмі “Нова тональність”. Слухачі будинку вчених були шоковані ультра-авангардною музикою, яка, приміром, у А. Швайцера так і називалася: “Музика для ф-но № 1...№ 5”, а у К. Гігера звучала то нейтрально (Прелюдія, Інтерлюдія), то націлювала на певні асоціації (Музика індіго)⁵. Монографічним концертом із творів В.

Сильвестрова розпочав “Фест 2003” російський віолончеліст, а нині професор Музичної академії в Базелі І. Монігетті, перед тим виступивши з цією ж програмою на фестивалі “Контрасти” у Львові. На львівському фестивалі також виступав швейцарський флейтист Т. Бальмер.

В концертній серії “Нова музика в Києві” в 2002 р. камерний оркестр КО НСКУ п/к В. Рунчака вперше в Україні виконав твір “Vom Nesselweg Her” У. Медера (Швейцарія). Міцна дружба поєднала багатьох українських композиторів із диригентом Симоном Камартіном, який очолював у Києві швейцарську культурну фундацію “Pro Helvetia” (Цюрих) та його дружиною – скрипалькою О. Захарією. С. Камартін – відомий

пропагандист творів сучасних композиторів – у Києві зіграв багато концертів (зокрема в рамках фестивалю “Музичні прем’єри сезону”). Багато музичних проєктів в Україні було підтримано швейцарською культурною програмою “Україна” Після повернення до Швейцарії контакти з українськими композиторами не перервалися. Було підписано угоду про видання творів Є. Станковича, І. Щербакова та ін. про видання творів швейцарським видавництвом “Sordino” (зокрема, 2003 було опубліковано Концерт для альту з оркестром Є. Станковича). Завдяки цьому проєкту у Швейцарії виконуються твори А. Гаврилець, Ю. Гомельської (вона особисто брала участь у музичних фестивалях), Є. Іршаї, І. Кириліної, І. Щербакова.

У 1998 р. у Львові було засновано молодіжний фестивальний оркестр, з 2002 – International New Symphony Orchestra. Ініціатором виступив швейцарський диригент Г. Маттес. У репертуарі – балет Х. В. Глюка “Дон Жуан” і вечір балетів на музику Г. Ф. Телемана, Б. Бриттена, І. Стравинського (поставлено 1999–2001 у Львівському театрі опери та балету, балетмейстер С. Наєнко), хореографічна програма “Штраус запрошує на вальс” (2001, хореогр. С. Наєнко), концертні програми “Сон літньої ночі” (2000), “Бенджамін Бриттен – дітям” (2000), “Жіночі портрети у музиці” (2001), авторська програма А. Пярта (2001, підготовлена у співпраці з композитором), “Оркестрові картини з України” (2002, соліст Г. Зігфрідсон, фп.) тощо. INSO гастролює у Швейцарії, Італії, Австрії, Польщі, Японії. Його виступи транслювалися українськими, швейцарськими та шведськими телеканалами. Від 2001 оркестр записує кіно- й поп-музику на студії Балік-Фарм (Швейцарія). Записав CD “Вівальді в Тоскані” (з флейтисткою М. Шауфельбюль, гобоїстом Г. Маттесом та клавесиністом Н. Кітая), отримав відзнаку Міжнародного Радіо Швейцарії.

1999 у Національній філармонії України в Києві концертував Ансамбль нової музики з Цюриха (заснований 1993) – неодноразовий учасник багатьох українських фестивалів, активний популяризатор творів українських композиторів В.Губи, Ю. Іщенко, Є. Станковича, К. Цепколенко. “Українська музика – на кшталт вашого пива. Є в ній якийсь своєрідний алкоголь”, – зізнався після виступу один з його учасників.

Плідні контакти у 1990–2000-х роках зав’язалися між українськими й швейцарськими музичними навчальними закладами. Було підписано двосторонні угоди між НМАУ та національним культурним центром Швейцарії. В Цюриху виступав студентський хор НМАУ, а Цюрихська консерваторія в особі професора Б. Білетера подарувала Музичній академії клавесин. Одеська музична академія отримала від швейцарців у подарунок рояль “Steinway”. Композиторка К. Цепколенко в рамках міжнародного майстер-курсу для піаністів очолювала майстерню сучасної музики в м. Білль (2001). По закінченні Київської консерваторії органістка В. Балаховська стажувалась у Швейцарії у професора Б. Білетера.

Навесні 2003 р. у залі ООН в Женеві відбувся концерт лауреатів Конкурсу ім. В. Горовиця, концертував піаніст Є. Громов. Композитора-пісняра О. Злотника було нагороджено медаллю Всесвітньої організації інтелектуальної власності (Женева).

Упродовж 2004–2006 солісткою Національного оперного театру в Берні була львівська співачка (мецо-сопрано) З. Кушплер, яка також брала участь у багатьох фестивалях у Базелі, Цюриху, Женеві. 2006 український кобзар Т. Компаніченко у Базелі читав лекції про нашу епічну вокально-інструментальну традицію у Schola Cantorum (2004 він виступав там на фестивалі “Ukrainischer Fest”). 2005 український диригент К. Карабиць диригував симфонічним оркестром Люцерна, а в сезон 2007–2008 був запрошений до оперного театру Женеви.

Дивовижна природа Швейцарії надихнула українську композиторку Лесю Дичко на створення “Швейцарських фресок” (2002), прем’єра яких відбулася на “Київ Музик Фесті”.

Усвідомлюючи, що здійснено лише “початковий підхід” до теми швейцарсько-українських зв’язків й потребу її подальшого поглиблення, зазначу, що музичне життя

наших країн останнім часом розвивається паралельним курсом (оперні вистави, фестивалі, конкурси), і з кожним роком стає все більше точок їх перетину. Однак, на відміну від багатовекторності української композиторської творчості, швейцарські композитори надають перевагу створенню нової – авангардної музики, хоча публіка й охоче слухає класику.